

Investigation the Universal Moral Values of Gifted Children According to Sociodemographic Variables

Çiğdem Nilüfer Umar

Çanakkale Onsekiz Mart University

Abstract

The aim of this study is to investigate the universal moral values of gifted children according to sociodemographic variables. Research is a study in relational screening model. 112 gifted children participated voluntarily from the schools in Istanbul in the 2018-2019 academic year. In order to measure the universal moral value of the gifted students, "The Universal Ethical Values Scale For 10-13 Year-Old Children" and to determine personal characteristics, "Personal Information Form" were used. The Universal Moral Values Scale consists of 48 items. The reliability of the scale was 0,970 Cronbach Alpha factor. According to the findings of the study, it was seen that the universal moral values of the gifted children between the ages of 10-13 were low. It was observed that there is a significant relationship of the age, the father's profession and 0-3 age caregiver variables of the gifted children with the average points of the Universal Moral Values Scale and all the subscales.

Keywords: *Universal moral values, Gifted children, 10-13 year-old children*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 19, No 3, 2018
pp. 344-361
DOI: 10.17679/inuefd.486962

Received : 23.11.2018
Accepted : 23.12.2018

Suggested Citation

Umar, Ç. N. (2018). Investigation the Universal Moral Values of Gifted Children According to Sociodemographic Variables, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(3), 344-361. DOI: 10.17679/inuefd.486962

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Erinç (1995) states that it is not easy to reach a single and common recognition about value concept. The harmony of the human being with the society and the value that is effective in the daily life performance is defined as the assimilation and adaptation of the actual person depending on his / her perception. Many philosophers, thinkers and scientists have established a relationship between moral thinking, attitudes and behaviors and reason and intelligence. In this context, representing 2.3% of the society have a moral sense that begins in the early stages of their lives (Cash, 2009) gifted children have the highest possible level of these values that are of great importance to the benefit of both themselves and society (Ekşi, 2003).

Purpose

In this study, it is aimed to examine the universal moral values of gifted children in terms of some variables.

Method

This research is based on relational screening model. Work group of the study consisted of 112 children, 50 girls and 62 boys, who were previously diagnosed as being gifted in schools in Istanbul in the 2018-2019 academic year. In the study, in order to measure the universal level of moral value of the students; "The Universal Moral Values Scale for Children 10 -13 years, to determine personal characteristics; "Personal Information Form" was used.

Personal Information Form; was developed by the researchers to get information about the demographic characteristics of children. The form included the variables such as gender, age, school type, duration of living in Istanbul, living with the family elders, number of siblings, mother / father education, 0-3 years old caregiver, 4 - 6 years old caregiver and leisure time.

The Universal Ethical Values Scale For 10-13 Year-Old Children: Developed by Umar and Kanger (2018) The Universal Ethical Values Scale For 10-13 Year-Old Children consists of 48 positive items. "cognitive, affective and behavioral" three dimensional scale's reliability was 0,97 Cronbach Alpha factor. The range of points that can be taken from this scale varies between 48-240. The range of 48-96 points received from the scale indicates that ownership of universal moral values is high, and that the range of 97-192 points is moderate to universal moral values, and that the range of 193-240 points is low on ownership of universal moral values. It was observed that the data set did not exhibit normal distribution and there was no extreme deviation from normality. Descriptive statistics (arithmetic mean, standard deviation), t test for independent samples and one-way analysis of variance (ANOVA) were used in data analysis.

Findings

The overall average score of the gifted children from the Universal Moral Values Scale was \bar{x} = 209,38. A statistically significant difference was found between the mean values of the Universal Moral Values Scale and the sub-scale mean scores of the gifted children ($p < 0.05$). The main difference is due to children of 12-13 age special talent. The mean values of the Universal Moral Values Scale and sub-dimension mean scores of 12-13 year-olds were the lowest and 10-11 years olds highest. A statistically significant difference was found between the mean values of the Universal Moral Values Scale of the gifted children and the other subscale mean scores except for the cognitive dimension ($p < 0.05$). The basic difference arises from the special talented children whose father profession is the other and the worker-officer. The Universal Moral Values Scale and the sub-scale mean scores of the fathers in the profession "other category" are the lowest, while "worker-officer" is the highest-skilled child worker. According to situation from whom the care is given to gifted children aged 0-3 A statistically significant difference was found for the affective dimension of the Universal Moral Values Scale ($p < 0.05$). The main difference is due to mother and nursery / kindergarten category. The mean score of the 0-3 year olds who went to the nursery-kindergarten was the highest and the lowest of the participants whose mothers gave care was the lowest. According to variables of gender, age, school type, duration of living in Istanbul, living with the family elders, number of siblings, mother / father education, 0-3 years old caregiver, 4 - 6 years old caregiver and leisure time there was no statistically

significant difference between the universal moral value level and sub-dimension mean scores of the gifted students ($p > 0.05$).

Discussion & Conclusion

According to the results of this study, the average score obtained from the Universal Moral Values Scale of the special talented children in the study group that showed normal distribution ($\bar{x}=209,38$) has been found to have low level of ownership of universal moral values. Studies that have been conducted in recent years also focuses on on the existence of a relationship between intellectual intelligence and moral development (Silverman, 2008). Roper ve Silverman 2009), Although moral sensibility can be experienced at an early age and at a high level in gifted children, they emphasize that the impact of the environment is faced with the danger of extinction by being adversely affected by the media, which normalize the violence. Lovecky (1994) and Loye (1990) state that the insensitivity of the environment towards gifted children negatively affects the formation of the values of them. Also Loye (1990) states that moral deprivation in gifted children is far more dangerous than moral deprivation in other children. The values of the family, school, communication tools and the social environment can differ from one another (Yılmaz, 2003) and hence the child's value can cause different internalization in cognitive, affective and behavioral dimensions. In normal education institutions, gifted children may sometimes resist or may experience discordance or academic knowledge training because of the tendency to oppose rules and pressure that are often present (Renzulli,1999). If the values are tried to be given to the student by force, the student will react negatively to this challenge. Perhaps it will gain an opposite characteristic in response to the desired feature.

There is a complex relationship between giftedness and moral development (Tirri, 2002). It does not mean that one has to be gifted in order to be morally appropriate, as not to be superior to each other's intellect. Also being gifted should not be seen as a precursor to a mature moral structure. The first childhood period is an important process in terms of gaining moral characteristics. According to Russel (1984) ve Kant'ın (1933), Mabaçoğlu (1997), who reported their ideas on moral education states that it should be given to children at young ages, the first childhood period is an important process in the acquisition of moral characteristics (Erdoğdu ve Şirin, 2018).

With their high moral development potential, gifted children can become a great gain for humanity under favorable conditions of development and appropriate educational conditions, and also they can be a serious source of danger to humanity in environments where they are not taken seriously. While it is possible to direct a great social treasure to the benefit of the country and the people furthermore, for them to grow up as people who will produce extremely harmful results should not be tolerated.

Özel Yetenekli Çocukların Evrensel Ahlaki Değer Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Çiğdem Nilüfer Umar

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Öz

Bu çalışma ile 10-13 yaş aralığındaki özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değer düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmaya 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul ilindeki okullarda öğrenim gören özel yetenekli tanılı 112 çocuk gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin evrensel ahlaki değer düzeyini ölçmek için, '10-13 Yaş Çocukları İçin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği'; kişisel özellikleri belirlemek üzere 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır. Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği 48 maddeden oluşmaktadır. Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği'nin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,97 dir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, 10-13 yaş aralığındaki özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değer düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Yaş değişkenine göre Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve tüm alt boyut puan ortalamaları, baba mesleği değişkenine göre Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve bilişsel boyut hariç diğer alt boyut puan ortalamaları ve 0-3 yaş bakım veren değişkenine göre Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği duygusal boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Evrensel Ahlaki Değerler, Özel Yetenek, 10-13 Yaş Çocukları*

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
Cilt 19, Sayı 3, 2018
ss. 344-361
DOI: 10.17679/inuefd.486962

Gönderim Tarihi : 23.11.2018
Kabul Tarihi : 23.12.2018

Önerilen Atıf

Umar, Ç. N.(2018). Özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ*, 19(3), 344-361. DOI: 10.17679/inuefd.486962

Bu çalışma IGATE'18'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Değerler, Şirin'e (1983) göre koşullara bağlı olmaksızın, istenilen ve yararlı görülen kavramlar, Çağlar'a (2005) göre kültürel öğeler iken Güngör'e göre (1998) arzu edilen veya edilemeyen hakkındaki inançtır. Değer, bir durumu diğerine tercih etme eğilimi (Erdem, 2003), eleştirilen özelliklerin genel adı (Hacıkadiroğlu, 2002), nesne, işlem, fikir veya eylemin değerlendirilmesinde araç olarak kullanılan nitelik ve nicelik (Başaran, 1992), başkalarına karşı belirli ilişki durumlarını tercih etmeye yönelik büyük bir eğilim (Hofstede, 1980), bireyin ideal davranış seçimine motive edici standart (Kilby, 1993), tercihler, ilgiler, güdüler, ihtiyaçlar, istekler, arzular, amaçlar, moral yükümlülükler ve tutumları işaret etmek için kullanılan seçici bir yönelme biçimi (Van ve Scarbrough, 1995) olarak ifade edilebilir.

Russell (2001) değer, bireylerin elde etmek için çalıştıkları, başvurdukları ve benimsedikleri bir durum için işbirliği düzeyini, seçici algısını etkileyip alternatifler arasından seçim yapmasında önemli bir rol oynadığına vurgu yaparken Pang (1996), tercih edilebilen bir davranış modu veya varlığın nihai durumuna olan ebedi bir inanç olduğunu ifade etmiştir. Coarling (1999) ise mevcut durumun sonuçlarını herkes için farklılaştıran kural koyucu olduğu hususlarına vurgu yapmaktadır. Erinc (1995) de değer kavramı ile ilgili tek ve ortak bir tanıma ulaşmanın kolay olmadığını ifade etmektedir. Sosyal bir varlık olan insanın toplumla uyumu ve günlük yaşamındaki performansında etkili olan değer, her ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın asıl olan insanın onu algılayışına bağlı olarak özümsemesi ve yaşamına adapte etmesidir. Günümüzde ahlâkî duygu, düşünce, tutum ve davranışlarımızın bilişsel bir süreç içerisinde oluşup olgunlaştığı düşüncesinin temelini Platon'a ve Sokrates'e kadar dayandığı söylenebilir (Demirci, 2007).

İnsanın aile yaşantısıyla birlikte başlayıp öğrenim hayatıyla birlikte gelişmeye devam eden ve gelişiminde önemli bir yeri olan sevgi, merhamet, dürüstlük, hoşgörü v.b. evrensel olarak kabul edilen sosyo-kültürel ve insani değerlerdir (Dilmaç, 1999; Dilmaç, 2007). Tarihte pek çok filozof, düşünür ve bilim insanı, ahlâkî düşünce, tutum ve davranışlar ile akıl ve zekâ arasında ilişki kurmuşlardır. İşte bu bağlamda toplumun %2,3 lük bir kesimini temsil eden, hayatlarının oldukça erken dönemlerinde başlayan bir ahlâk duygusuna sahip olan (Cash, 2009) özel yetenekli çocukların da bu değerlere mümkün olan en üst düzeyde sahip olmaları gerek kendileri gerekse toplumun yararına büyük önem teşkil etmektedir (Ekşi, 2003).

Alan yazındaki araştırmalarda, 20. yüzyılın ilk yarısında Lewis Terman (1926) tarafından yapılan bir boylamsal araştırmada üstün yetenekli çocukların sosyal uyum ile biliş düzeyleri arasında ilişki olduğunu tespit etmiş ve 1940'larda Leta Stetter Holmgren da üstün yetenekli öğrencilerinin evrensel sorunlarla, hayat ve ölümle ilgili endişelerle meşgul olduklarını bildirmiştir (Akt. Gündüz, 2010). Kohlberg 1970'lerde ortaya koyduğu altı aşamalı ahlâk gelişimi teorisinde yetişkinlerin çoğunun dördüncü aşamanın ilerisine geçemediğini bununla birlikte nadir de olsa beşinci aşamada akıl yürütenler olduğunu ve son basamaktaki evrensel ahlâk düzeyine çok az kimsenin yükselebildiğini tespit etmiştir. Son yıllarda yapılan çalışmalarda da entelektüel zekâ ile ahlâk gelişimi arasında bir ilişkinin varlığı üzerinde durulmaktadır (Silverman, 2008).

Günümüzde çevre kavramı sadece en yakın aileyi ifade etmemektedir. Teknolojinin gelişimiyle çocukların sosyal çevresi artık sadece aile veya okuldan ibaret değil, internet aracılığıyla bir tuş kadar yakın olan tüm dünyadır (Dağlıoğlu ve Alemdar, 2010; Karatay, 2011; Wagale, 2001). Ailenin, okulun, iletişim araçlarının ve sosyal çevrenin çocuğa sunduğu değerler birbirinden farklılıklar gösterebilmekte (Yılmaz, 2003) ve dolayısıyla çocuğun değeri bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarda farklı içselleştirmesine sebep olabilmektedir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler bir ülke için stratejik önem taşıyan ve ileride o ülkenin aydın kesimini oluşturacak bireylerdir (Gündüz, 2010). Bu öğrencilerin eğitimlerinin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel olarak bütünlük içerisinde sürdürülmesi gerekir (Kurnaz, 2011). Bu çalışmada, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Tarama yolu ile bulunan ilişkiler gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamaz; ancak o yönde bazı ipuçları vererek, bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesinde yararlı sonuçlar verebilir (Karasar, 2011).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul ilindeki okullarda öğrenim gören daha önceden özel yetenekli tanısı almış 50 kız ve 62 erkek olmak üzere 112 çocuk oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki çocuklar araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde zaman ve işgücü açısından kolaylık sağlanması (Büyüköztürk ve ark., 2012) nedeniyle uygun örneklem yöntemi

kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1

Çalışma grubundaki öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımı

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kız	50	44,6
	Erkek	62	55,4
Yaş	10-11	57	50,9
	11-12	25	22,3
	12-13	30	26,8
Okul	Özel Okul (Paralı)	23	20,5
	Özel Okul (Burslu)	22	19,6
	Devlet Okulu	67	59,8
İstanbul’da bulunma süresi	5-10 yıl	10	10,0
	10 yıldan fazla	90	90,0
Yaşamın çocuğunun geçtiği yer	Şehir	16	14,3
	Büyükşehir	96	85,7
Aile büyükleri ile yaşama	Evet	26	23,2
	Hayır	86	76,8
Kardeş sayısı	Tek çocuğum	25	22,3
	2 kardeş	65	58,0
	3 kardeş ve üstü	22	19,6
Doğum sırası	Birinci ve tek çocuğum	25	22,3
	Birinci çocuğum	49	43,8
	Ortanca çocuğum	28	25,0
	En büyük çocuğum	10	8,9
Anne eğitim	Lise ve altı	38	33,9
	Üniversite ve üstü	74	66,1
Baba eğitim	Lise ve altı	47	42,0
	Üniversite ve üstü	65	58,0
Anne meslek	Ev hanımı	49	43,8
	İşçi-memur	17	15,2
	Emekli	7	6,3
	Diğer	39	34,8
Baba meslek	İşçi-memur	36	32,1
	Emekli	9	8,0
	Diğer	67	59,8
0-3 yaş bakım veren	Annem baktı	75	67,0
	Anneannem/Babaannem/Dedem	21	18,8
	Yuva/Anasınıfına gittim	4	3,6
	Bakıcım vardı	12	10,7
4-6 yaş bakım veren	Annem baktı	53	47,3
	Anneannem/Babaannem/Dedem	9	8,0
	Yuva/Anasınıfına gittim	48	42,9
	Bakıcım vardı	2	1,8
Boş zamanı değerlendirme	Araştırma yaparım	19	17,0
	Bedensel, fiziksel oyun oynarım	31	27,7
	Bilgisayar oyunu oynarım	39	34,8
	Kitap okurum	15	13,4
	Büyük ve küçüklerimle zaman geçiririm	8	7,1
Toplam		112	100,0

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrencilerin evrensel ahlaki değer düzeyini ölçmek için, '10-13 Yaş Çocukları İçin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği'; ve kişisel özelliklerini belirlemek üzere 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu; çocukların demografik özellikleri hakkında bilgi almak için araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Formda çocuğun cinsiyet, yaş, okul türü, İstanbul'da bulunma süresi, yaşamının çoğunun geçtiği yer, aile büyükleri ile yaşama, kardeş sayısı, doğum sırası, anne/ baba eğitimi, anne/baba mesleği, 0-3 yaşında bakım vereni, 4-6 yaşında bakım vereni ve boş zamanı değerlendirme bilgilerine yer verilmiştir.

10-13 Yaş Çocukları İçin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği: Umar ve Kanger (2018) tarafından geliştirilen 10-13 Yaş Çocukları İçin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği 48 olumlu maddeden oluşmaktadır. "Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal" olmak üzere üç boyutlu ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,97 dir. Ölçekteki maddeler; tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum ifadeleriyle ve sırasıyla 1,2,3,4,5 şeklinde puanlanmıştır. Bu durumda ölçekten alınabilecek puan aralığı 48-240 aralığında değişmektedir. Ölçekten alınan 48-96 puan aralığı evrensel ahlaki değerlere sahipliğin yüksek seviyede olduğunu, 97-192 puan aralığı evrensel ahlaki değerlere sahipliğin orta seviyede olduğunu ve 193-240 puan aralığı evrensel ahlaki değerlere sahipliğin düşük seviyede olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması

Özel yetenekli tanısı almış çocukların ve ailelerinin üye olduğu bir sosyal platformdaki üyelere çalışma hakkında bilgi verilmiş ve katılmak isteyen ebeveynlerin elektronik posta adreslerine veri toplama araçları iletilmiştir. Gruptaki 38'i müzik ve resim alanından tanılı olmak üzere toplam 112 gönüllü çocuğun cevapladıkları veri toplama araçları yine elektronik posta yoluyla ebeveynler tarafından araştırmacılaraya yollanmışlardır. Verilerin toplanması üç hafta sürmüştür.

Verilerin Analizi

Ölçme araçlarından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak bir istatistik paket programıyla analiz edilmiştir. Veri setinin normal dağılım sergileyip sergilemediği incelenmiş ve normallikten aşırı bir sapmanın olmadığı görülmüştür. Veri analizinde betimsel istatistikler (aritmetik ortalama, standart sapma), bağımsız örneklem için t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

BULGULAR

Özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyutları için betimleyici istatistikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları için betimleyici istatistikler

Ölçek	En düşük puan	En yüksek puan	Ortalama(\bar{x})	Standart sapma(ss)
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	150	239	209,38	20,16
Davranışsal boyut	72	115	100,20	9,79
Duyuşsal boyut	50	85	75,06	7,89
Bilişsel boyut	22	40	34,12	4,12

Tablo 2'deki araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde; ölçeğin genel puan ortalamasının (\bar{x} = 209,38) değerinde olduğu görülmektedir.

Cinsiyete göre özel yetenekli öğrencilerin evrensel ahlaki değer düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t testi sonuçları Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3

Cinsiyete göre özel yetenekli öğrencilerin evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Kız	50	209,9400	19,63796	0,265	0,791
	Erkek	62	208,9194	20,71849		
Davranışsal boyut	Kız	50	100,8800	9,50755	0,662	0,509
	Erkek	62	99,6452	10,04759		
Duyuşsal boyut	Kız	50	75,0000	7,84805	0,075	0,940
	Erkek	62	75,1129	7,98175		
Bilişsel boyut	Kız	50	34,0600	4,14734	-0,129	0,898
	Erkek	62	34,1613	4,13777		

Kız ve erkeklerin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ailenin İstanbul'da bulunma süresine göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t testi analiz sonuçları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4

Ailenin İstanbul'da bulunma süresine göre çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Bulunma süresi	n	\bar{x}	ss	t	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	5-10 yıl	10	210,6000	16,49377	0,205	0,838
	10 yıldan fazla	90	209,2111	20,68191		
Davranışsal boyut	5-10 yıl	10	101,7000	8,35397	0,509	0,612
	10 yıldan fazla	90	100,0444	9,88804		
Duyuşsal boyut	5-10 yıl	10	75,9000	5,08702	0,365	0,716
	10 yıldan fazla	90	74,9222	8,28187		
Bilişsel boyut	5-10 yıl	10	33,0000	4,13656	-0,903	0,369
	10 yıldan fazla	90	34,2444	4,13620		

Ailenin İstanbul'da bulunma süresine göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Yaşamın çoğunun geçtiği yere göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t testi analiz sonuçları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5

Yaşamın çoğunun geçtiği yere göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Yer	n	\bar{x}	ss	t	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Şehir	16	213,2500	17,26847	0,829	0,409
	Büyükşehir	96	208,7292	20,61092		
Davranışsal boyut	Şehir	16	102,0625	9,39126	0,823	0,412
	Büyükşehir	96	99,8854	9,86314		
Duyuşsal boyut	Şehir	16	77,1250	5,34010	1,131	0,260
	Büyükşehir	96	74,7188	8,20616		
Bilişsel boyut	Şehir	16	34,0625	4,21851	-0,056	0,956
	Büyükşehir	96	34,1250	4,13012		

Yaşamın çoğunun geçtiği yere göre özel yetenekli öğrencilerin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Geniş aile ile yaşama durumuna göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t testi analiz sonuçları Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6

Geniş aile ile yaşama durumuna göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Geniş aile ile yaşama	n	\bar{x}	ss	t	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Evet	26	208,6923	21,26362	-0,196	0,845
	Hayır	86	209,5814	19,93841		
Davranışsal boyut	Evet	26	99,6923	10,49102	-0,299	0,766
	Hayır	86	100,3488	9,62199		
Duyuşsal boyut	Evet	26	74,9615	8,28725	-0,074	0,941
	Hayır	86	75,0930	7,81195		
Bilişsel boyut	Evet	26	34,0385	3,89339	-0,109	0,913
	Hayır	86	34,1395	4,21248		

Geniş aile ile yaşama durumuna göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Anne eğitim durumuna göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t testi analiz sonuçları Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7

Anne eğitim durumuna göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Anne eğitim	n	\bar{x}	ss	t	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Lise ve altı	38	212,2368	18,59008	1,077	0,284
	Üniversite ve üstü	74	207,9054	20,88859		
Davranışsal boyut	Lise ve altı	38	101,4737	9,06951	0,990	0,324
	Üniversite ve üstü	74	99,5405	10,13091		
Duyuşsal boyut	Lise ve altı	38	76,3421	7,04916	1,233	0,20
	Üniversite ve üstü	74	74,4054	8,25272		
Bilişsel boyut	Lise ve altı	38	34,4211	4,13052	0,559	0,577
	Üniversite ve üstü	74	33,9595	4,13948		

Anne eğitim durumuna göre katılımcıların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Baba eğitim durumuna göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem için t testi analiz sonuçları Tablo 8'de verilmektedir.

Tablo 8

Baba eğitim durumuna göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Baba eğitim	n	\bar{x}	ss	t	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Lise ve altı	47	208,5532	19,11954	-0,365	0,715
	Üniversite ve üstü	65	209,9692	21,00593		
Davranışsal boyut	Lise ve altı	47	99,4894	9,65463	-0,649	0,518
	Üniversite ve üstü	65	100,7077	9,92271		
Duyuşsal boyut	Lise ve altı	47	75,0000	6,90620	-0,071	0,944
	Üniversite ve üstü	65	75,1077	8,57890		
Bilişsel boyut	Lise ve altı	47	34,0638	4,17760	-0,114	0,910
	Üniversite ve üstü	65	34,1538	4,11640		

Baba eğitim durumuna göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Yaşa göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9'da verilmektedir.

Tablo 9

Yaşa göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Yaş	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	10-11	57	213,9123	18,18092	4,099	0,019
	11-12	25	208,7600	15,51687		
	12-13	30	201,2667	24,68133		
Davranışsal boyut	10-11	57	102,3509	9,06621	3,453	0,035
	11-12	25	99,4000	8,02081		
	12-13	30	96,7667	11,52114		
Duyuşsal boyut	10-11	57	76,4912	6,51680	3,134	0,048
	11-12	25	75,3200	6,60000		
	12-13	30	72,1333	10,34819		
Bilişsel boyut	10-11	57	35,0702	4,08333	4,496	0,013
	11-12	25	34,0400	3,20780		
	12-13	30	32,3667	4,40598		

Yaş durumuna göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığını bulmak için yapılan LSD (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre temel farklılık 12-13 yaş özel yetenekli çocuklardan kaynaklanmaktadır. Tablo geneli incelendiğinde 12-13 yaş çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları en düşükken 10-11 yaş çocukların en yüksek olduğu görülmüştür.

Okul türüne göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 10

Okul türüne göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Altboyut	Okul türü	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Özel Okul (Paralı)	23	208,8696	16,42145	0,156	0,85
	Özel Okul (Burslu)	22	211,5455	18,58245		
	Devlet Okulu	67	208,8358	21,94939		
Davranışsal boyut	Özel Okul (Paralı)	23	99,9130	8,02220	0,113	0,89
	Özel Okul (Burslu)	22	101,0909	9,23198		
	Devlet Okulu	67	100,0000	10,59016		
Duyuşsal boyut	Özel Okul (Paralı)	23	74,6087	7,95292	0,511	0,60
	Özel Okul (Burslu)	22	76,5909	6,62362		
	Devlet Okulu	67	74,7164	8,28252		
Bilişsel boyut	Özel Okul (Paralı)	23	34,3478	3,22784	0,076	0,92
	Özel Okul (Burslu)	22	33,8636	4,10917		
	Devlet Okulu	67	34,1194	4,43991		

Okul türüne göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Kardeş sayısına göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11'de verilmektedir.

Tablo 11

Kardeş sayısına göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Kardeş sayısı	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Tek çocuğum	25	214,6000	16,22241	1,186	0,309
	2 kardeş	65	207,3077	22,88417		
	3 kardeş ve üstü	2	209,5455	14,33852		
Davranışsal boyut	Tek çocuğum	25	103,4000	7,69199	1,803	0,170
	2 kardeş	65	99,0769	10,92919		
	3 kardeş ve üstü	22	99,8636	7,63635		
Duyuşsal boyut	Tek çocuğum	25	77,0400	6,26152	1,142	0,323
	2 kardeş	65	74,2462	8,99311		
	3 kardeş ve üstü	22	75,2273	5,54576		
Bilişsel boyut	Tek çocuğum	25	34,1600	4,44110	0,107	0,899
	2 kardeş	65	33,9846	4,37140		
	3 kardeş ve üstü	22	34,4545	2,98771		

Kardeş sayısına göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Doğum sırasına göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 12'de verilmektedir.

Tablo 12

Doğum sırasına göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Doğum sırası	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Birinci ve tek çocuğum	25	214,6000	16,22241	1,464	0,228
	Birinci çocuğum	49	206,5510	24,73026		
	Ortanca çocuğum	28	207,0357	13,77190		
	En büyük çocuğum	10	216,7000	16,84603		
Davranışsal boyut	Birinci ve tek çocuğum	25	103,4000	7,69199	1,685	0,175
	Birinci çocuğum	49	98,6327	11,88082		
	Ortanca çocuğum	28	99,1429	7,09572		
	En büyük çocuğum	10	102,8000	8,16224		
Duyuşsal boyut	Birinci ve tek çocuğum	25	77,0400	6,26152	1,375	0,254
	Birinci çocuğum	49	73,8776	9,35333		
	Ortanca çocuğum	28	74,3929	6,46552		
	En büyük çocuğum	10	77,8000	6,51153		
Bilişsel boyut	Birinci ve tek çocuğum	25	34,1600	4,44110	0,986	0,402
	Birinci çocuğum	49	34,0408	4,66797		
	Ortanca çocuğum	28	33,5000	2,89955		
	En büyük çocuğum	10	36,1000	3,17805		

Doğum sırasına göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Anne mesleğine göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 13'te verilmektedir.

Tablo 13

Anne mesleğine göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Anne meslek	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Ev hanımı	49	210,6327	19,07954	0,152	0,928
	İşçi-memur	17	208,5294	23,56936		
	Emekli	7	210,8571	13,33452		
	Diğer	39	207,8974	21,45472		
Davranışsal boyut	Ev hanımı	49	100,3673	9,48396	0,059	0,981
	İşçi-memur	17	99,8235	11,48496		
	Emekli	7	101,4286	7,65631		
	Diğer	39	99,9231	10,04302		
Duyuşsal boyut	Ev hanımı	49	75,5510	7,05945	0,188	0,904
	İşçi-memur	17	75,1765	8,98078		
	Emekli	7	75,5714	6,67975		
	Diğer	39	74,3077	8,76342		
Bilişsel boyut	Ev hanımı	49	34,7143	3,88909	0,616	0,606
	İşçi-memur	17	33,5294	4,18506		
	Emekli	7	33,8571	1,57359		
	Diğer	39	33,6667	4,68667		

Anne mesleğine göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Baba mesleğine göre, özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 14'te verilmektedir.

Tablo 14

Baba mesleğine göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Baba meslek	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	İşçi-memur	36	217,2222	12,61770	4,358	0,015
	Emekli	9	208,3333	11,31371		
	Diğer	67	205,2985	23,08549		
Davranışsal boyut	İşçi-memur	36	103,7500	6,96266	3,687	0,028
	Emekli	9	99,1111	6,67915		
	Diğer	67	98,4328	10,94231		
Duyuşsal boyut	İşçi-memur	36	78,0278	4,52603	4,325	0,016
	Emekli	9	75,6667	4,47214		
	Diğer	67	73,3881	9,14522		
Bilişsel boyut	İşçi-memur	36	35,4444	3,12085	2,846	0,062
	Emekli	9	33,5556	2,45515		
	Diğer	67	33,4776	4,61341		

Baba mesleğine göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve bilişsel boyut hariç diğer alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığını bulmak için yapılan LSD (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre temel farklılık baba mesleği diğer ve işçi-memur olan özel yetenekli çocuklardan kaynaklanmaktadır. Tablo geneli incelendiğinde babasının mesleği diğer kategorisinde olanların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları en düşükken babası işçi-memur olan özel yetenekli çocukların en yüksek olduğu görülmüştür.

Özel yetenekli çocuklara 0-3 yaş aralığında kimin bakım verdiği durumuna göre, bu çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 15'te verilmektedir.

Tablo 15

0-3 yaş kimin bakım verdiği durumuna göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	0-3 yaş bakım veren	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Annem baktı	75	207,2800	19,33528	,064	0,109
	Anneannem/Babaannem /Dedem	21	215,2381	20,47414		
	Yuva/Anasınıfına gittim	4	227,2500	7,13559		
	Bakıcım vardı	12	206,2500	24,23793		
Davranışsal boyut	Annem baktı	75	99,1733	9,51013	1,466	0,228
	Anneannem/Babaannem /Dedem	21	102,4762	10,14701		
	Yuva/Anasınıfına gittim	4	107,7500	6,70199		
	Bakıcım vardı	12	100,0833	10,98311		
Duyuşsal boyut	Annem baktı	75	74,5733	7,04843	2,929	0,037
	Anneannem/Babaannem /Dedem	21	77,1905	7,94745		
	Yuva/Anasınıfına gittim	4	83,2500	2,06155		
	Bakıcım vardı	12	71,6667	11,41238		
Bilişsel boyut	Annem baktı	75	33,5333	4,24689	1,801	0,151
	Anneannem/Babaannem /Dedem	21	35,5714	3,34023		
	Yuva/Anasınıfına gittim	4	36,2500	1,50000		
	Bakıcım vardı	12	34,5000	4,60237		

Özel yetenekli çocuklara 0-3 yaş aralığında kimin bakım verdiği durumuna göre, Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği duyuşsal boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığını bulmak için yapılan LSD (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre temel farklılık anne ve yuva/anasınıfı kategorisinden kaynaklanmaktadır. 0-3 yaşında yuva-anasınıfına gitmiş olanların puan ortalaması en yüksekken annesinin bakım verdiği katılımcıların en düşük bulunmuştur.

Özel yetenekli çocuklara 4-6 yaş aralığında kimin bakım verdiği durumuna göre, bu çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 16'da verilmektedir.

Tablo 16

4-6 yaş kimin bakım verdiği durumuna göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	4-6 yaş bakım veren	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Annem baktı	53	210,2830	17,47347	2,08 8	0,106
	Anneannem/Babaannem /Dedem	9	218,3333	21,17782		
	Yuva/Anasınıfına gittim	48	205,7292	22,17507		
	Bakıcım vardı	2	232,5000	7,77817		
Davranışsal boyut	Annem baktı	53	100,8868	8,71264	2,676	0,05 1
	Anneannem/Babaannem /Dedem	9	104,7778	10,28078		
	Yuva/Anasınıfına gittim	48	98,0625	10,40541		
	Bakıcım vardı	2	112,5000	3,53553		
Duyuşsal boyut	Annem baktı	53	75,4717	6,54747	1,484	0,22 3
	Anneannem/Babaannem /Dedem	9	77,6667	8,66025		
	Yuva/Anasınıfına gittim	48	73,7917	8,98452		
	Bakıcım vardı	2	83,0000	2,82843		
Bilişsel boyut	Annem baktı	53	33,9245	3,89699	,973	0,409
	Anneannem/Babaannem /Dedem	9	35,8889	3,10018		
	Yuva/Anasınıfına gittim	48	33,8750	4,54118		
	Bakıcım vardı	2	37,0000	1,41421		

Özel yetenekli çocuklara 4-6 yaş aralığında kimin bakım verdiği durumuna göre bu çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyutları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Özel yetenekli çocukların boş zamanlarının nasıl değerlendirildiği durumuna göre, bu çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 17'de verilmektedir.

Tablo 17

Boş zamanların nasıl değerlendirildiği durumuna göre özel yetenekli çocukların evrensel ahlaki değerler ölçeği ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

Ölçek/Alt boyut	Boş zamanların değerlendirilmesi	n	\bar{x}	ss	F	p
Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği	Araştırma yaparım	19	214,1053	16,04125	0,580	0,678
	Bedensel, fiziksel oyun oynarım	31	208,6452	19,99091		
	Bilgisayar oyunu oynarım	39	206,9231	19,68219		
	Kitap okurum	15	213,0000	24,70974		
	Büyük ve küçüklerimle zaman geçiririm	8	206,1250	24,67756		
Davranışsal boyut	Araştırma yaparım	19	101,7895	8,59314	0,354	0,841
	Bedensel, fiziksel oyun oynarım	31	99,7742	9,88167		
	Bilgisayar oyunu oynarım	39	99,2821	9,96295		
	Kitap okurum	15	101,9333	10,78668		
	Büyük ve küçüklerimle zaman geçiririm	8	99,2500	10,89889		
Duyuşsal boyut	Araştırma yaparım	19	76,7895	5,94025	0,405	0,805
	Bedensel, fiziksel oyun oynarım	31	75,1290	7,07927		
	Bilgisayar oyunu oynarım	39	74,2564	7,54188		
	Kitap okurum	15	75,6000	11,34397		
	Büyük ve küçüklerimle zaman geçiririm	8	73,6250	9,99911		
Bilişsel boyut	Araştırma yaparım	19	35,5263	2,81599	0,439	0,226
	Bedensel, fiziksel oyun oynarım	31	33,7419	4,80949		
	Bilgisayar oyunu oynarım	39	33,3846	3,86356		
	Kitap okurum	15	35,4667	4,13809		
	Büyük ve küçüklerimle zaman geçiririm	8	33,2500	4,59036		

Boş zamanların nasıl değerlendirildiği durumuna göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyutları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada çalışma grubundan elde edilen veriler ışığında, özel yetenekli çocukların öncelikle Evrensel Ahlaki Değer düzeyleri ve daha sonra değer ölçeğinden elde edilen puanlarının özel yetenekli çocuğun cinsiyet, yaş, okul türü, İstanbul'da bulunma süresi, yaşamının çoğunun geçtiği yer, aile büyükleri ile yaşama, kardeş sayısı, doğum sırası, anne/ baba eğitimi, anne/baba mesleği, 0-3 yaşında bakım vereni, 4-6 yaşında bakım vereni ve boş zamanı değerlendirme değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve alan yazın ışığında genel görüş ve öneriler sunulmuştur. Çalışmada özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değer düzeylerinin düşük seviyede olduğu, bu çocukların yaş, baba mesleği ve 0-3 yaşında bakım vereni değişkenlerine göre Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan Umar ve Kanger (2018) tarafından geliştirilen 9-13 Yaş Çocuklar İçin Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeğinden alınan puanın 48-96 puan aralığında olması evrensel ahlaki değerlere sahipliğin yüksek seviyede olduğunu, 91-92 puan aralığında olması evrensel ahlaki değerlere sahipliğin orta seviyede olduğunu, 193-240 puan aralığında olması evrensel ahlaki değerlere sahipliğin düşük seviyede olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre normal dağılım gösteren çalışma grubundaki özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeğinden aldıkları ortalama puan ($\bar{x}=209,38$) değerine ilişkin olarak evrensel ahlaki değerlere sahipliğin düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Üstün zekâlı çocukların ahlâk gelişimi ile ilgili mevcut araştırma sonuçlarına göre, üstün zekâlı çocukların akranlarına kıyasla ahlâkî gelişimleri ile farklılık gösterdikleri saptanmıştır. Bu alanda yapılan araştırmaların önemli bir kısmı, çocukların zekâ düzeylerinin yüksekliği oranında ahlâkî ilgilerinin yaşlarına göre daha erken yaşlarda ve daha belirgin bir şekilde geliştiğini tespit etmişlerdir (Roper ve Silverman, 2009). Bunun yanı sıra Roper ve Silverman (2009), üstün yetenekli çocuklarda ahlâkî duyarlılığın daha erken yaşlarda ve yüksek düzeyde yaşanabilmesine karşın, çevrenin etkisi, bilhassa şiddeti sıradanlaştıran medya aracılığıyla olumsuz yönde etkilenmek suretiyle yok olma ya da gizli kalma tehlikesi ile karşı karşıya kaldıklarını yine Silverman (1994), başka bir çalışmada ahlâkî yönden duyarlı olan bu çocukların, ilköğretimin ikinci kademesine gelinceye kadar bu duyarlılıklarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olmalarının önemi üzerinde durmaktadırlar. Alan yazında bazı üstün yetenekli öğrencilerin değerlerden yoksun olduğunu belirten araştırmalara da rastlamak mümkündür. Jean Jacques Rousseau'nun hümanist felsefesi çocukların ahlâken kendi kendilerine gelişim potansiyeline sahip olduklarını ileri sürmektedir (Rousseau, 1966). Lovecky (1994) ve Loye (1990) çevrenin üstün yetenekli çocuklara karşı gösterdiği duyarsızlığın, anlaşılabilirliklerinin bu çocukların değerlerinin oluşumuna olumsuz etkilediğini ifade etmektedirler. Yine Loye (1990) üstün yetenekli çocuklardaki ahlaki yoksunluğun diğer çocuklardaki ahlaki yoksunluktan çok daha tehlikeli olduğunu belirtir.

Üstün zekâlı öğrencilerin değerleri nasıl algıladıklarının ortaya konulabilmesi için Kurnaz ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan bir çalışmada üstün zekâlı öğrencilerin değerlerle ilgili metaforlar üretmeleri istenmiştir. Merhamet değeri ile ilgili olarak üstün zekâlı öğrencilerin %27,56'sı metafor üretebilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin %17,95'i cömertlik değeri, %21,79'u şefkat kavramı, %13,46'sı dürüstlük değeri ve %9,62'si ise hoşgörü değeri ile ilgili tanımlama yapamamıştır.

Yaş durumuna göre özel yetenekli çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Temel farklılık 12-13 yaş özel yetenekli çocuklardan kaynaklanmaktadır. 12-13 yaş çocukların Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları en düşükken 10-11 yaş çocukların en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda 12-13 yaş özel yetenekli çocuklarda evrensel ahlaki değerlere sahipliğin yüksek seviyede olduğunu ve 10-11 yaş özel yetenekli çocuklarda evrensel ahlaki değerlere sahipliğin düşük seviyede olduğu söylenebilir. Akademik eğitimde hedeflenen kazanımlar belirli programlar dahilinde ve sistemli bir şekilde öğrencilere kazandırılabilir. Değer eğitiminde ise öğrencilere ya değer eğitimi programlarının uygulanması ile ya da hedeflerin tüm okul programına yayılması ile hedeflenen davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır (Ekşi, 2003). Üstün yeteneklilerin yapısında çoğunlukla var olan kurallara ve baskıya karşı koyma eğiliminden dolayı normal eğitim kurumlarında bu çocuklar bazen uyumsuzluk ya da akademik bilgi eğitimine direnç gösterebilmektedirler (Renzulli,1999). Hedeflenen zamanda kazandırılmak istenen akademik bilgiyi, öğrenci eğitim yaşantısının başka bir aşamasında bireysel farklılığı sayesinde kazanma şansına sahiptir. Fakat değerlerin öğrenciye zoraki kazandırılmaya çalışılması durumunda, öğrenci bu zorlamaya negatif yönde tepki gösterecektir. Belki de kazandırılmak istenen özelliğe tepki olarak zıt bir özellik kazanacaktır. Dolayısıyla değer eğitiminde hedeflenen istenilen davranışların öğrenciye kazandırılması zorlaşacaktır (Gökdere ve Çepni, 2003). Üstün zekâlılık ile ahlâk gelişimi arasında kompleks bir ilişki söz konusudur (Tirri, 2002). Bir kimsenin ahlâklı olabilmesi için üstün zekâlı olması gerekmediği gibi her üstün zekâlının da ahlâklı olacağı anlamına gelmez. Sadece üstün zekâlı olmak olgun bir ahlâkî yapının kesin habercisi olarak da görülmemelidir. Zekâ ile birlikte duygusal, sosyal ve pedagojik faktörler ahlâkî davranışın gelişiminde çok önemli rol oynarlar (Bebeau, 1999).

Özel yetenekli çocuklara 0-3 yaş aralığında kimin bakım verdiği durumuna göre, Evrensel Ahlaki Değerler Ölçeği duyuşsal boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Temel farklılık anne ve yuva/anasınıfı kategorisinden kaynaklanmaktadır. 0-3 yaşında yuva-anasınıfına gitmiş olanların puan ortalaması en yüksekken annesinin bakım verdiği çocukları en düşük bulunmuştur. Ahlaki özelliklerin kazanılması açısından ilk çocukluk dönemi önemli bir süreçtir. Russel (1984) ve Kant'ın (1933) ahlak eğitiminin çocuklara küçük yaşlarda verilmesi gerektiğini konusundaki düşüncelerini aktaran Mabaçoğlu'na (1997) göre

ahlaki özelliklerin kazanılmasında ilk çocukluk dönemi önemli bir süreçtir (Erdoğan ve Şirin, 2018). Değerlerin temeli küçük yaşlarda atılmaktadır. Kişilik gelişiminin önemli bir kısmı doğumdan okul çağına kadar olan dönemde yani yaşamın ilk yıllarında gerçekleşmektedir (Pighin, 2005). Bu yaşlardaki çocukların büyük bir bölümünün herhangi bir eğitim kurumuna gitmemesi, ailenin değerler eğitimindeki önemini daha da arttırmaktadır (Dilmaç ve Ekşi, 2007). Demokratik bir aile ortamında örneğin saygı değeri, otoriter, koruyucu veya ilgisiz bir aile ortamına göre daha kolay aktarılır. Ailelerin çocuklarıyla devamlı iletişim halinde olmaları değerlerin yerleşmesi açısından çok önemlidir (Loomans ve Loomans, 2005).

Yüksek ahlâkî gelişim potansiyelleriyle üstün zekâlı çocuklar, elverişli gelişim ortamları ve uygun eğitim koşulları altında insanlık için bir büyük kazanım haline gelebilecekleri gibi, ciddiye alınmadığı ortamlarda insanlık için ciddi birer tehlike kaynağı da olabilirler. Büyük bir toplumsal hazinenin ülke ve millet yararına yönlendirilmesi mümkünken son derece zararlı sonuçlar ortaya çıkaracak insanlar olarak yetişmelerine göz yumulmamalıdır. Sahip oldukları diğer özel yetenekleri yanında evrensel ahlâkî duyarlılıkları da işlenmeli, insanlığın mutluluğu ve huzuruna katkı sağlayacak bireyler olarak yetişmelerine imkân tanınmalıdır (Gündüz, 2010).

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Başaran, T. E. (1992). *Yönetimde insan ilişkileri*. Ankara: Gül Yayınevi
- Bebeau, M. J., Rest, J. R. , Narvaez, D. (1999). Beyond the promise: a perspective on research in moral education, *Educational Researcher*, 28(4), 18-26.
- Coarling, T. (1999). Value priorities, social value orientations and cooperation in social dilemmas. *British Journal of Social Psychology*, 38(4), 397-408.
- Cash, A. B.(2009), "Character and moral development", Kerr, Barbara (ed.), *Encyclopedia of giftedness, creativity and talent*, London: Sage Publications
- Çağlar, A. (2005). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi. erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar 2*. (Ed. M. Sevinç). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Demirci, F. (2007). İki siyasal eğitim modeli: sokrates ve platon'un eğitim ve insan anlayışları (Sokratik ve Platonik eğitim). 38. ICANAS (Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi). 105-127.
- Dilmaç, B. (1999). İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilmaç B. (2007). Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dilmaç B. ve Ekşi H. (2007). Temel tartışmalar ve temel yaklaşımlar. *İlköğretimci Eğitimci Dergisi*, 14(11), 21-29.
- Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55-72.
- Erdoğan, Y.M. ve Şirin, T. (2018). İlkokul öğrencilerinin yaratıcılıkları ile ahlaki olgunluk ve akademik başarı ilişkisi. *Turkish Studies* 13(19), 681-696.
DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13746>
- Eriş, S. (1995). *Resmin eleştirisi üzerine*. İstanbul: Hilal Yayıncılık.
- Gökdere, M.ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli çocuklara verilen değerler eğitiminde öğretmenin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 93-107.
- Gündüz, T. (2010). Üstün zekâlı çocuklarda ahlâk gelişimi ve eğitimi. *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*,1(1), 157-177
- Güngör, E. (1998). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Hacıkadıroğlu, V. (2002). *Bilgi ve değer. bilgi ve değer sempozyumu bildirileri*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequence*. Beverly Hills CA: Sage.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kilby, R. W. (1993). *The study of human values*. Lanham: University Press of America, Inc.
- Kurnaz, A. (2011). "Üstün Zekâlı Öğrencilerin Sevgi, Doğru Davranış ve Şiddetten Kaçınma Değerlerine İlişkin Algılarının ve Değerlere Sahip Olma Düzeylerinin İncelenmesi" "Sosyal ve Kuramsal Yönleriyle Değerler Eğitimi Sempozyumu" Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 26-28 Ekim 2011.
- Kurnaz, A., Çiftçi, Ü. ve Karapazar, H.(2013). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin değer algılarının betimsel bir analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(26), 185-225,

- Loomans D. ve Loomans J. (2005). *Çocuklara öz saygı ve değerleri öğretmenin 100 yolu*. İzmir: Ege-Meta Yayınları.
- Lovecky, D. (1994). Identity development in gifted children: Moral sensitivity. *Roeper Review*, 20(2), 90–95.
- Loye. D. (1990). Moral sensitivity and the evolution of higher mind. *World Futures: The Journal of General Evolution*, 30(1-2) 41-52.
- Pang, N. S. K. (1996). School values and teachers' feelings: A lisrel model. *Journal of Educational Administration*, 34(2), 64-83.
- Pighin G. (2005). *Çocuklara değer aktarımı*. İzmir: İlya Yayınevi.
- Roeper, A., Silverman, L. K.(2009). "Giftedness and Moral Promise", D. Ambrose, T. Cross (eds.), *Morality, Ethics, and Gifted Minds*, New York: Springer,
- Rousseau, J. J.(1966). *Emil Yahut Terbiyeye Dair*, (çev. Ülken, H. Z., Ülgener, A.R. Güzey, S.), 6. bs. 1966. İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Russell, R. F. (2001). The role of values in servant leadership. *Leadership and Organization Development Journal*, 22(2),76-83.
- Silverman, L. K.(1994). The Moral Sensitivity of Gifted Children and the Evolution of Society. *Roeper Review*, 17(1),110–116.
- Silverman, L. K., Golon, A. S.(2008). *Clinical practice with gifted families* , Pfeiffer, Steven I. (ed.), *Handbook of Giftedness in Children: Psycho-Educational Theory, Research, and Best Practices*, ss. 199-222. USA: Springer.
- Şirin, A. (1983). Gençlerin Değerler Sıralamasına Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Tirri, K.(2002). *Morality and High Ability*, Franz J. Mönks and Harald Wagner (eds.), Development Of Human Potential: Investment into Our Future (*Proceedings of the 8th Conference of the European Council for High Ability (ECHA) Rhodes, October 9-13, 2002*), ss. 69-77.
- Umar,Ç.N. ve Kanger, F. (2018). 10-13 yaş çocukları için evrensel ahlaki değerler ölçeğinin geliştirilmesi çalışması. *Turkish Studies, International Congress on Social Sciences II (INCSOS 2018 Quds)*,(13),15,401-418.
DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13599>
- Van, J. W. ve Scarborough, E. (1995). *The impact of values*. New York: Oxford University Press.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Nilüfer UMAR
umar@comu.edu.tr